

Soldatens heimkomst

Soldatens hemkomst

Efterkrigsdrama, efter Ayn Rand och Chris Massie,

av Christian Lanciai (2015)

Personerna:

Donovan
Gerry
Maud
en sköterska
Helen
Ralph
Ronald
Thomas
Cynthia
Agnes
en sköterska
Deborah
en präst

Handlingen äger rum vid fronten 1944 och i England 1945.

En soldat kommer hem efter kriget och finner den kamrat han givit sin bästa hjälp mördad av sin hustru under mystiska omständigheter.

Akt I Scen 1. I fält.

Donovan Du måste förstå mig, Gerry. Jag kan inte skriva. Jag är för tafatt. Och hon väntar på sina kärleksbrev. Om hon inte får brev av mig tror hon jag har glömt henne eller svikit henne.

Gerry Skulle jag då skriva intima kärleksbrev till en okänd kvinna som jag aldrig har sett och aldrig kommer att få se?

Donovan Du kan skriva. Det är hela saken. Du gör mig en tjänst. Det är bara för att rädda mitt kärleksförhållande. Jag tänker gifta mig med henne så fort kriget är över.

Gerry Och du tror att hon inte älskar dig tillräckligt för att förbli dig trogen även om du inte skriver?

Donovan Man kan aldrig vara för säker. Om hon får brev är vi båda säkra.

Gerry Det är inte riktigt hederligt, men jag gissar att det är liktydigt med att jag räddar liv att jag räddar ditt kärleksliv.

Donovan Så ska det låta! Du fattar!

Gerry Men vad fan ska jag skriva?

Donovan Skriv till henne som om hon var din egen käresta, som du inte var säker på att få se i livet mera, eftersom vi kan stupa varje dag. Vi lever ju som soldater bara för att riskera livet. Tänk dig in i min situation. Sätt dig i mina byxor, men tänk med hjärtat och inte med kuken.

Gerry Det är bara du som kan tänka med kuken.

Donovan Men den räcker inte till i den här situationen. Den behöver kompenseras med någons hjärna.

Gerry Jag hoppas verkligen jag aldrig ska behöva träffa henne.

Donovan Oroa dig inte. Jag blir gift med henne så fort jag kommer hem, och sedan ser du ingen av oss mer.

Gerry Du kunde väl åtminstone diktera.

Donovan Du vet hur vi känner oss. Inga fruntimmer. Bara helvetet omkring oss. Bara ond bråd död överallt. Vårt enda hopp är käringen där hemma, i det här fallet fjällan. Beskriv hur mycket du längtar efter henne. Sakna henne och uppvakta henne med ord. Det gör susen. Hon går på sånt.

Gerry Var det så du förförde henne?

Donovan Det behövdes inte. I krig behövs det inte mycket för att man ska paras. Det räcker med att träffas en gång, så är det färdigt. Sedan är det kört, och man är förutbestämda för varandra för resten av livet. Det spelar ingen roll vad du skriver, bara det tilltalar henne och får mig att framstå som den idealiske trogne älskaren.

Gerry Vem vill inte vara det?

Donovan Var det i mitt ställe, bara tills vidare.

Gerry Det får allt bli en parentes då.

Donovan Absolut. Sätt i gång. Du får fria händer. Utgjut ditt hjärta och rädda din kompis åt framtiden med hans käresta.

Gerry Det får bli som det blir.

Donovan Jag litar på dig.

(Gerry tar fram penna och papper och börjar försöka skriva något som skall likna kärleksbrev.)

Gerry (läser medan han skriver) Varje dag vid fronten när hundratals av våra kamrater offerar sina liv eller kommer lemlästade tillbaka tänker jag bara på dig och våra idealiska stunder tillsammans och undrar om jag själv skall kunna komma hel hem igen till dig...

Donovan Det räcker. Du behöver inte läsa högt. Det blir storartat! *(intar nöjd sin grogg, medan Gerry fortsätter att skriva.)*

Scen 2.

Maud Är han illa skadad?
sköterskan Han kom i alla fall levande igenom.
Maud Blir han bra igen?
sköterskan Han hade tur. Han får behålla benet.
Maud Tack och lov!
sköterskan Är ni hans syster?
Maud Nej, bara en avlägsen släkting, men vi växte upp tillsammans. Får man hälsa på honom?
sköterskan Jag tror efter operationen att han är så pass på bättringsvägen att han kan orka med besök. Doktorn har inte förbjudit det. Den här vägen. (*visar henne vägen till några sjuksängar med sårade soldater*)
Maud (*ser genast Gerry och rusar fram till hans säng*) Gerry! Du lever! (*faller ner vid hans sida*)
Gerry Det är minsann inte alla som gör det. Så du har hittat mig, Maud, eller resterna av mig.
Maud De säger att du klarar dig. Du får till och med behålla benet.
Gerry Det var då också en nyhet. Men jag blir väl åtminstone halt för resten av livet?
Maud Sjukgymnastiken nu för tiden kan utträta vilka underverk som helst.
Gerry Det låter för bra för att vara sant.
Maud Men det kommer helt an på dig själv.
Gerry Naturligtvis. Det kom helt an på mig själv att jag alls gav mig ut i det fördömda kriget som frivillig kanonmat.
Maud Det är över nu. Kriget är snart slut, och vi har segrat på alla fronter.
Gerry Det betyder att förlorarna är desto fler på andra sidan fronten. Det är synd om dem också, Maud. Även de är till största delen amputerade.
Maud Men du är inte amputerad. Du får klara dig.
Gerry Så jag har överlevt så och så många tiotals miljoner döda. Och vad kommer jag hem till? En värld efter ett krig? Vad är det mer än bara ruiner?
Maud Men livet börjar igen!
Gerry Du får det att låta så bra. Men det tar tid att komma i gång för världen efter ett världskrig. Det blir först av allt en oändlig disk och städning, för att inte tala om nyorientering i en fullkomligt vilsen värld.
Maud Huvudsaken är att det värsta är över.
Gerry Nej, Maud, det värsta har mänskligheten alltid framför sig. Det var bara gårdagen som var lycklig med all den tid som aldrig kommer tillbaka.
Maud Det är logiskt för dig att vara melankolisk. Men du får aldrig bli bitter.
Gerry Du menar, att jag får gråta men inte bli arg. Men jag kan inte gråta. Möjligen kan jag gråta invändigt i ett slags inverterat självplågeri som aldrig syns utåt.
Maud Plåga inte dig själv.

Gerry Behövs inte. Vi är alla tillräckligt plågade redan. Tack, Maud, för besöket, men nu orkar jag inte mera. Risken är att bitterheten tar över och sårar dig, och det vill jag inte göra. Du var god som kom och hälsade på mig.

Maud Vi ska snarast möjligt få dig hem.

Gerry Så att jag kan börja stappla omkring bland ruinerna. Ja, det ska bli roligt.

Maud (reser sig) Krya på dig, Gerry. Du återfinner nog ditt goda humör så småningom. Jag ska ofta hälsa på dig.

Gerry Mitt goda humör lär vänta på mig där hemma, och där lär jag nog få söka efter det, så länge som det hållit sig borta ifrån mig.

Maud Det väntar på dig när du kommer hem.

Gerry Tack, Maud. Kom snart tillbaka. (*trycker hennes hand*)

Maud Jag lovar. (*kramar honom försiktigt och avlägsnar sig*)

Gerry Vad är det för en värld jag tvingats överleva mig själv för att finna mig själv som en främling i? Nå, det finns alltid spriten om man känner sig bortkommen.

Scen 3.

Helen (till sina gäster) Det här är ett överraskningsparty, och överraskningen är en hemvändande veteran, som utmärkt sig i striden och kommit hem som hjälte!

Ralph Varför kom han hem då, om han är hjälte? Kriget är ju inte slut än.

Ronald Var inte dum nu, Ralph. En hjälte är en hjälte.

Helen Han sårades och blev krigsoduglig. Vi får vara glada att han inte strök med, som alla andra.

Ronald Varför är du själv inte ute i kriget?

Ralph Plattfötter. Och du då?

Ronald Skyll på plattfötter! Du kan väl gå ändå?

Ralph Vad spelar det för roll? Vi behövs ändå inte längre, nu när kriget tar slut när som helst.

Helen Nu kommer de! Maud och Gerry, välkomna! Vi har väntat på er!

Maud Gerry var så långsam och ville nästan inte komma.

Gerry Jag var trött, men Maud tvingade mig.

Helen En liten fest kommer att göra dig gott. Du får träffa nya vänner och slappna av med mycket god mat och goda viner.

Gerry Italienska?

Helen Framför allt.

Gerry Då får jag stå mitt kast. Ge mig ett glas.

Helen Han verkar melankolisk, Maud. Har kriget tagit hårt på honom?

Gerry Vem har det inte tagit hårt på? Hela världen är ur led!

Maud Han är bara realistisk, men nu när han tvingas till fred blir det snart bättre.

Ralph Vad gjorde du egentligen i kriget, Gerry? Slogs med bajonetter?

Gerry Vilket århundrade kommer du ifrån?

Ralph Jag är rädd att jag är född igår.

Ronald Han har plattfötter.

Gerry Det förklarar allt. Du vet alltså ingenting om kriget.

Ralph Jag är bara tacksam om jag slipper den skolningen.

Gerry Du vet inte vad du gått miste om.

Ralph Och det ska jag nog vara glad för.

Ronald Var det bara i Italien du höll till?

Gerry Nej, jag var faktiskt med om D-dagen. Det var där jag fick mitt elddop, och märkligt nog klarade mig levande igenom det utan mer än några skråmor, medan de flesta andra fick sätta livet till eller blev odugliga vrak. Och så kom jag till Italien och råkade genast ut för ett bakhåll, som vi borde ha kunnat undvika...

Maud Han låg tre månader på sjukhus.

Ralph Man kan tillbringa krig på roligare sätt.

Gerry Åtminstone inte tråkigare. Men känner jag alla här? En del av er har jag sett förut. Genom Maud och Helen känner jag nästan alla. Men här är några nya ansikten. Vem är hon där borta, till exempel?

Helen Det är en syssling.

Gerry Jag visste inte att du hade någon.

Helen Man har alltid några som man inte ens själv vet om. Men berätta mera. Hade du inga intressanta krigsupplevelser?

Gerry Jo, men den intressantaste var inte av kriget. Det var något helt annat. Fyll gärna på mitt glas.

Maud Glöm inte tilltugget också, Gerry. Det är inte bra att bara dricka.

Gerry Tror du inte jag vet det?

Helen Vad var det för extra upplevelser?

Gerry Kriget ställer ju alltid livet på sin spets. Man tvingas umgås med döden varje dag, då man alltid har den flåsande i nacken. Man vet inte om man ska komma hem, och ens kamrater är lika oroliga och spända till bristningsgränsen. En kamrat till mig hade en fästmö här hemma i England som han var mera orolig för att förlora än för att inte komma hem själv, men han var dålig på att skriva, så han bad mig skriva sina kärleksbrev för honom. Jag var naturligtvis inte villig att låna mig till sådant.

Helen Men du gjorde det i alla fall?

Gerry Jag kunde inte neka honom. Jag gjorde det på det villkoret att jag aldrig skulle få träffa henne själv, så när han bjöd mig till sitt bröllop vägrade jag acceptera hans inbjudan. Jag hade liksom tjänstgjort som ofrivillig kopplare, och hon hade blivit ännu mera förälskad i honom för mina brevs skull. Jag kände mig som en bedragare och kände liksom på mig att det inte kunde leda till något gott.

Helen Så du fick läsa hennes brev till honom?

Gerry Javisst. Hur skulle jag annars kunna svara på dem? Så kommer jag hem till England och blir inlagd på sjukhus med risk för att få mina ben amputerade, men olyckligtvis klarar jag alla kriserna och blir levande igen, och det första jag får höra när jag kommer hem är att han är död.

Ralph Stupade han i kriget?

Gerry Nej, han lär ha kommit hem helskinnad och gift sig med sin fästmö, men bara efter en månad var han död genom någon olyckshändelse. Jag visste att det inte skulle gå bra, och jag varnade honom.

Maud Men det var väl inte ditt fel?

Gerry Naturligtvis var det inte det, men jag kände mig ändå delvis skyldig, som om det hade kunnat undvikas om jag inte skrivit hans brev.

Helen Då hade han kanske aldrig blivit gift.

Gerry Det får vi aldrig veta. Han hade lika väl kanske blivit gift och gått under ändå. Ingenting är så oberäkneligt som slumpen, som vi aldrig kommer att kunna begripa oss på.

Helen Vad hette han, och vad hette hon?

Gerry Donovan Iglethorpe. Hon hette Agnes.

Maud De bodde inte många mil härifrån, Helen. Du kände väl till dem?

Helen (dämpad) Jag känner familjen mycket väl.

Ronald Stackars gosse. Överleva hela kriget och komma hem efteråt och gifta sig och genast råka ut för en dödlig olyckshändelse. Det kallar jag otur.

Ralph Vi är kanske lyckliga som aldrig gift oss.

Ronald Det är kanske därför vi lever.

Helen Skämta inte nu om döden, kriget håller ju på att avslutas, och ni måste förse er med mera mat och dricka. Vi är ju här för att fira.

Gerry Vad då? Att världen gått åt helvete?

Helen Att vi har överlevt, och att en hjälte som du kommit levande tillbaka.

Gerry Då vet ni inte vad ni firar. Vad är en hjälte som kommer levande tillbaka? Han må vara levande och verka vara i god form, men inuti är han fullständigt utbränd. Där finns bara ruiner kvar i hans själ av framför allt outplånliga minnen av alla hans kamrater som han måste begrava och se skiljas från livet alldeles för tidigt i fullständigt härresande orättvisa. Men nu blir jag bitter igen. Det är bäst ni fyller på mitt glas.

Helen Berätta mera om den där flickan du skrev till. Hur var hennes brev till Donovan?

Gerry Lyriska, innerliga och vackra. Det var som om vi fann varandra på postens vingar, fastän hon skrev till en annan person och fastän jag var ingen i sammanhanget. Men just det att jag fullständigt kunde dölja mig för henne liksom väckte oanade sidor hos mig till liv och fick mig att skriva lika lyriskt tillbaka. Det var en sådan succé att Donovan blev gift direkt. Och nu är han borta...

Ronald En god vän till mig kom hem levande från kriget men hade begått misstaget att gifta sig innan. Naturligtvis var hon gift med en annan när han kom tillbaka. Han hade inte hittat någon som kunde skriva kärleksbrev åt honom, och hon hade tagit för givet att han var förmodad död när han aldrig hörde av sig.

Ralph Det finns tusentals sådana tragedier. Om man inte råkade illa ut genom att gifta sig före kriget, så råkade man som Donovan illa ut genom att gifta sig efter.

Ronald Ändå hann han bli gift åtminstone. Många hinner inte ens med det.

Ralph För att de skjuter upp det hela tiden, och sedan är det för sent.

Gerry Ert resonemang lutar åt att de är lyckligast som aldrig blir gifta. Men hur kan man leva utan kärlek?

Ralph Pudelns kärna. Det går inte. Lösningen av det problemet är vad hela livet går ut på.

Ronald De flesta av oss är ogifta här. Vi har helt enkelt inte hunnit med ännu. Vad ska vi göra? Gifta oss eller inte?

Ralph Den mest kärlekskranka av oss tycks vara vår krigshjälte.

Gerry Räkna inte med honom. Han är stupad.

Ralph Nej, Gerry, det är han som gifte sig som är stupad. Du överlevde honom utan att bli gift.

Helen Men du älskade. Det var kanske det som räddade dig.

Gerry Älskade jag? Vem då? Jag har aldrig älskat någon.

Helen Ändå skrev du kärleksbrev som åstadkom både passion. äktenskap och ond bråd död.

Gerry Det var bara ett tillfälligt beställningsarbete.

Helen Försök inte att banalisera det till solkig prosa.

Gerry Det *var* prosa. Det var ingen poesi med i det alls.

Helen Ändå var det tydligen effektivare än poesi.

Ralph Vad hände med vår vän Donovan egentligen? Var det inte något skumt med det hela?

Ronald Om det var.

Helen Schh!

Ronald Jag menar det. Mysteriet blev väl aldrig tillfredsställande löst?

Gerry Nu gör ni mig nyfiken. Vad hände?

Helen Det tar vi en annan gång. Gerry, du är precis hemkommen från slakthuset och i levande skick trots allt, och detta är en fest till din ära, som därför måste vara enbart positiv.

Gerry Det är lättare sagt än gjort, då festföremålet knappast är världens muntraste.

Ronald Du kommer över det. Drick mera, så glömmer du det värsta, åtminstone för tillfället.

Ralph Berätta mera om dina kärleksbrev och din tillfälliga förbindelse. Hur upplevde du denna obefintliga kärlek egentligen?

Helen Pressa honom inte.

Ronald Det gör inget. Han är full.

Thomas Om jag får blanda mig i diskussionen, som är den enda som är ordentligt gift här, och som just därför borde få ett ord med i laget, så är saken helt enkelt den, att det spelar ingen roll om man är gift eller inte, bara man alltid förblir mer eller mindre berusad ändå. Endast det löser alla problem.

Ronald Du är påstruken, Thomas.

Thomas Det behöver du inte påtala. Det är liksom alltför övertydligt ändå.

Ronald Jag trodde du hade glömt det.

Thomas Här glöms ingenting bort av vikt.

Gerry Då minns du kanske Donovan.

Thomas Vad var det med honom?

Gerry Han var också gift.

Thomas Javisst var han det. Och hans fru tog livet av honom.

Helen Det blev aldrig bevisat!

Thomas Hon var ensam med honom när han mördades. Hon var fullkomligt nedstänkt av blod hela hon. Vad behövdes det mera för bevis?

Helen Thomas!

Thomas Förlåt mig. Jag glömde.

Gerry Vad är det? Är hans fru här?

Cynthia Ja, jag är här. Ursäkta min man. Han passar alltid på att berusa sig vid minsta möjlighet till lössläpphet.

Ronald Jag försäkrar dig, Cynthia, att han inte har någonting emot sin fru.

Cynthia Det är tack vare att han dricker som han står ut med mig. *(tar hand om Thomas)*

Gerry Det är tydligen en god idé. Endast under berusning kan man stå ut med det outhärdliga. *(dricker)*

Ralph Vad är ditt outhärdliga trauma, Gerry, när vi ändå håller på?

Gerry Ett odefinierbart samvetsqual för att min bästa vän Donovan dog kanske för att jag skrev hans kärleksbrev.

Ralph Men han bad dig ju om det.

Gerry Det förbättrar inte saken. Ända sedan jag gjorde det, och i synnerhet när jag fick veta att han skulle gifta sig med henne, har jag ångrat att jag inte vägrade.

Ronald Fel. Helt fel. Man ångrar inte sådant som man gjort. Man ångrar bara vad man inte gjort. Det är det enda mänskligt sunda.

Ralph Nu kommer filosofen fram.

Gerry Vad döljer du för mig, Helen? Vad är det du inte vill att jag skall veta? Vad var det med Donovan som inte tål att berättas?

Maud Insistera inte, Gerry. Jag vet allt om saken. Jag kan ge dig alla detaljerna sedan. Helen har haft en svår tid då hon delvis tagit ansvar för konsekvenserna.

Gerry Hur så?

Maud Ställ inga fler frågor.

Ralph Vad som hände, Gerry, var i all korthet följande. Donovan kom hem och gifte sig på stubben, och de var lyckligt gifta till en början. Sedan gick det som det gick som det går i alla äktenskap. De blev mindre lyckliga med tiden. En månad senare var han död.

Gerry Men varför?

Thomas Han drack.

Gerry Bara det?

Thomas Han hade ju lika sorgliga krigsminnen som du.

Gerry Men han begick den oegentligheten att som soldat dö utanför kriget.

Thomas Det var hans eget fel.

Gerry Hur så?

Thomas Han rådde inte för det.

Cynthia Bry dig inte om honom, Gerry. Jag tror det är dags att vi går hem nu. Han har fått sitt lilla roliga, och nu blir det inte roligare. Tack, Helen, för en trevlig samvaro. *(till Gerry)* Grubbla inte över Donovan. Han var inte värd det. *(går med Thomas)*

Gerry Ni fyller mig med frågetecken och rätar inte ut ett enda.

Maud Det är kanske bäst så.

Helen Ge dig till tåls, Gerry. Tänk först på att hela dina egna sår innan du börjar rota i andras.

Maud Det bästa råd du kan få under omständigheterna, Gerry.

Ralph Det dricker vi på!

Ronald Skål för vår hemvändande hjälte!

alla (deltar i skålen) Skål för vår hemvändande hjälte!

Gerry Tack, gamla barndomsvänner. Skål för våra gemensamma barndomsminnen! Men jag ser en här som inte deltar i våra skålar.

Helen Vem då?

Gerry Din syssling där borta.

Helen Hon vet inte vad vi talar om.

Gerry Vad är det med henne?

Maud Gerry, hon är bara tillfälligt här. Hon lider av kronisk minnesförlust.

Gerry Genom kriget?

Maud Nej, genom värre saker, som ingen vet något om.

Gerry Jag ser inget fel på henne. *(går fram till henne)* Jag har glömt ditt namn. Vad var det du hette?

Smith Smith.

Gerry Bara Smith?

Smith Bara Smith.

Helen Låt henne vara.

Gerry Trevligt att råkas, Bara Smith. *(höjer sitt glas mot henne)* Jag ber att få skåla för dig, även om du inte skålar med.

Smith Det gör inget.

Gerry (återgår till de andra) Det ena mysteriet efter det andra. Donovans död, ingen förklarar hans död för mig utom att den är dold i ett mysterium, och en ung vacker Smith drabbad av minnesförlust utan att ha varit med i kriget. Vad kommer näst?

Ralph Mera champagne.

Ronald En bra idé.

Helen Men vi behöver tårta också.

Maud Mår du bra, Gerry?

Gerry Så bra man kan må under omständigheterna, men jag behöver mera champagne.

Maud Det kommer.

Ralph Säg som det är, Gerry. Du blev kär i flickan du skrev brev till och är frustrerad över att du aldrig fick kontakt med henne.

Gerry (kastar innehållet i sitt champagneglas i ansiktet på honom)

Helen Inga slagsmål, om jag får be!

Gerry Även om det i viss mån kan vara sant vad du säger, jag vet inte själv, så har du ingen rätt att förolämpa henne, hur okänd hon än är.

Ronald Du har alldeles rätt, Gerry. Det var taktlöst av Ralph.

Ralph Jag ber om ursäkt. Men måste champagne alltid vara så klibbigt?

Maud Du tycks ha fått ett antal över dig med din trötta erfarenhet.

Helen Jag tror nästan det är dags för gästerna att gå hem.

Gerry Nej, jag är inte färdig ännu. Ni må betrakta mig och hylla mig som hjälte hur mycket ni vill, bara för att jag helt orättvist överlevt ett krig som tagit så många bättre förtjänta mäns liv än jag, eller ni må betrakta mig som en bitter invalid som förlorat alla sina illusioner och kärleken på köpet, och av de två rollerna är tyvärr den senare den sannare. Jag erkänner det. Jag har förlorat tron på livet. Jag kan inte se någon framtid vare sig för mig själv eller för världen. Vi har förlorat allt, och därmed allt det viktigaste, nämligen vår mänsklighet, då vi tvingats bekämpa den yttersta omänskligheten till priset av vår egen mänsklighet, då vi bara kunnat bekämpa ondskan med dess egna medel. Det hjälper inte att hela Västeuropa ser oss som dess befriare. Vi är inte mindre massmördare för det, som bombat ut ett helt land med dess civilbefolkning för dess självutnämnda självsvåldsregerings skull. Vi är lika skyldiga som våra fiender, men ändå kan vi inte anklaga oss själva. Jag har ingen att anklaga för mitt förlorade liv, för att mina bästa år gått åt till en meningslös mördarverksamhet för en vanvettig världspolitikers skull, för att jag därmed mot min vilja tvingats förspilla mitt liv, så att jag medan jag låg på lasarettet faktiskt önskade att jag hellre fått dö än tvingats leva vidare. Mitt hjärta är så förintat och förhärdat av kriget att det skriker av tomhet, och om min vän Donovan gick under genom en olycka vållad av att han förföll till alkoholism som bestående krigsskada kan jag inte bara förstå honom utan rentav avundas honom, som slapp så lindrigt undan. Jag kanske vandrar samma väg. Jag har åtminstone börjat bra här i kväll. Skål! (*höjer sitt glas*)

Ronald Tack för din uppriktighet, Gerry, Vi hyllar dig för den, och nu förstår vi dig och kriget bättre. Vi känner oss nästan skyldiga för att vi inte deltog i det som du.

Gerry Det ska ni vara glada för.

Helen Det finns mycket tårta och annat gott kvar. Ingen behöver bryta upp ännu.

Maud Bra! Vi fortsätter!

Gerry Så länge det finns flaskor kvar att tömma finns det ingen anledning att lämna en fest. Tvärtom.

Ralph Vi håller med dig.

Gerry (mera förtroligt till Helen) Säg mig nu, Helen, om du kan, vad hände med Donovan?

Helen Så vitt vi vet blev han mördad av sin fru.

Gerry Så vitt vi vet? Råder det något tvivel om saken?

Helen I högsta grad. Hon har inget minne av saken.

Gerry Du menar inte..

Helen Jo, Gerry, det menar jag. Hon sitter där.

Gerry Är det henne jag skrev brev till?

Helen Jag är rädd för det.

Gerry Och hon är din syssling?

Helen Ja. Jag har tagit på mig att ta hand om henne.

Gerry (sätter sig) Vad vet man?

Helen (sätter sig bredvid honom) Inte mycket. Man fann honom mördad hemma hos dem, där de suttit framför brasan. Han hade druckit, och hon var alldeles nerblodad men mindes ingenting av vad som hänt. Hon kunde inte berätta någonting. Hennes minnesförlust har förblivit total.

Gerry Och det finns ingen annan möjlighet? Inget vittne? Ingen annan som kan ha varit inblandad?

Helen Bara hennes fostermor, som bodde hos dem. När vi fann dem var hon drabbad av ett slaganfall.

Gerry Så hon kan ha sett vad som hände?

Helen Det måste hon ha gjort, men hon har inte heller kunnat berätta något.

Gerry Men hon lever?

Helen Hon har vårdats sedan dess men tycks långsamt återkallas till livet.

Gerry Du säger fostermor? Hade hon inga egna föräldrar?

Helen De dog tidigt i en bilolycka. Deborah var avlägset släkt och hade inga egna barn, så hon adopterade Agnes och uppfostrade henne som sin egen dotter. De har alltid stått varandra mycket nära.

Gerry Vilken scen! En mördad man tillsammans med sin nerblodade hustru med minnesförlust och fostermodern drabbad av slag.

Helen Det blev naturligtvis en undersökning. Agnes blev ställd inför rätta, men inför domstolen kunde hon ännu mindre redogöra för traumat än inför någon annan. Hon visste inte om hon var skyldig eller inte och vet det ännu inte idag.

Gerry Blockering genom ett trauma man inte kunnat konfrontera.

Helen Det var psykiaterns slutsats. Hon fick ingen dom men vårdades på ett privat mentalsjukhus tills man kom fram till att hon kunde klara sig själv.

Gerry Det är inget fel på henne annars?

Helen Absolut inte. Allting sedan dess minns hon kristallklart, och hon minns också sitt liv före händelsen. Men hon minns inte sin man.

Gerry Detta är ju förfärligt. Här har man kommit hem till ett oöverskådligt mysterium, som man själv ofrivilligt kanske varit delaktig i från början.

Helen Var så god och red upp det, om du kan. Det kanske blir ditt livs uppgift i brist på andra. Du kanske kan rädda hennes själ.

Gerry Jag kan inte låta bli att känna ansvar för henne.

Helen Genom breven du skrev?

Gerry Framför allt genom dem. Finns de kvar?

Helen Jag vet inte.

Maud (kommer fram) Vad sitter ni två och talar om så hemlighetsfullt?

Helen Jag har just berättat allt om Agnes för Gerry.

Maud Jag hade hoppats kunna skona dig från andras trauman, Gerry.

Gerry Det är lugnt. Jag är van.

Helen Han skrev brev i Donovans namn till Agnes.

Maud Jag vet. Det är ingenting han behöver känna sig skyldig för. Han gjorde Donovan en tjänst på dennes egen begäran. Det var allt.

Gerry Men jag lade ner det sista av min själ i de breven, och brevens mottagare har plötsligt infunnit sig i mitt liv.

Maud Vad tänker du göra åt saken?

Gerry Ja, jag måste ju göra *något*.

Helen Du kan alltid tala med henne.

Gerry Det är det minsta jag kan göra. (*kommer fram till Agnes*) Hur står det till, fröken Smith?

Agnes Tack, jag har njutit hela kvällen.

Gerry Av stämningen?

Agnes Av samvaron. Av sällskapet. Av glädjen. Av allt.

Gerry Det gläder mig. (*tänker efter*) Hur mår er mor?

Agnes Det var så länge sedan jag såg henne. Känner ni henne?

Gerry Nej, men jag har hört att hon långsamt blir bättre.

Agnes Jag hoppas jag får se henne snart igen. Jag är rädd att det var mitt fel att hon fick slag.

Gerry Varför skulle det ha varit det? Kan någon människa vara skyldig till en annans slaganfall?

Agnes Jag vet inte. Jag önskar att jag visste. Ack, jag vet ingenting. Vet ni något?

Gerry Jag tror inte att någon vet något.

Agnes Det är kanske bäst så.

Maud Gerry, gästerna börjar gå hem. Det är kanske lika bra vi gör det också.

Gerry Är ni trött, Agnes?

Agnes Mycket. Men det har varit en underbar kväll.

Helen Det gläder oss att det har gjort dig gott, Agnes.

Agnes Det har gjort mig mycket gott. Jag har helt kunnat slappna av. Och jag tycker om din kusin, Maud.

Maud Du kommer säkert att få se honom igen.

Agnes Det känns som om han vill mig väl. Ni kommer väl tillbaka, Gerry?

Gerry Vi kommer att ses igen.

Helen Kom nu, Agnes. Du är trött, och nu ska det bli gott för dig att få sova.

Agnes Ni är alla så snälla mot mig.

Helen Det är meningen.

Agnes (reser sig för att gå upp med Helen, till Gerry) Vet ni om att jag kommer från ett mentalsjukhus?

Gerry Jag lovar dig, Agnes, att jag själv kommer från betydligt galnare ställen.

Agnes Då är vi kanske kolleger?

Gerry Jag vill mena det.

Agnes Kom snart tillbaka. (*går ut med Helen. Bara Maud är kvar av gästerna.*)

Maud Du har börjat bra, Gerry.

Gerry Jag har ställts inför en livsuppgift, och det var vad jag saknade.

Maud Tror du att du kan hjälpa henne?

Gerry Jag om någon.

Maud Det tror jag också.

Gerry Vad tror du att egentligen hände? Tror du att Donovan brukade våld mot henne och att hon kan ha dödat honom i självförsvar?

Maud Det är vad de flesta tror eller vill tro, men det faller på att han uppenbarligen var för berusad vid tillfället för att ens ha kunnat försvara sig.

Gerry Kan han ha fallit och slagit så illa att han dog?

Maud Han dog av upprepade knivhugg i ryggen, och kniven hade hon i handen.

Gerry Det är ofattbart.

Maud Ja, det är det. Mordet är uppenbart, det var så övertydligt självklart som ett mord kan vara, och ändå verkade det på något sätt fullkomligt omöjligt. Agnes var ungefär den sista människan i världen som hade kunnat begå något mord ens i sömnen, ännu mindre i självförsvar eller under någon yttre påverkan.

Gerry Här är något som inte stämmer.

Maud Du sa det. Lycka till. Agatha Christie kanske kan hjälpa dig.

Gerry Jag tror inte det. Hon sysslar bara med giftmord.

Maud Men hon är bra på olösliga gåtor.

Gerry Ändå har hon aldrig kunnat lösa sin egen, när hon försvann under tio dagar utan något minne av saken. Nej, det här får vi nog lösa själva.

Maud Kanske Daphne du Maurier?

Gerry Hellre hon i så fall, för det här mordet verkar minsann mera mystiskt och ockult än naturligt.

Maud Kom, Gerry. Jag är glad att du i alla fall kom levande hem från kriget.

Gerry Det var inte meningen, och jag hade hellre stupat med de andra, men nu har jag i alla fall fått något att leva för, även om också detta bara handlar om ond bråd död.

Maud Du kände Donovan. Du ser inga nycklar till gåtan i hans personlighet?

Gerry Han var en vanlig rättfram soldat, inte särskilt begåvad, ganska enkel, han kunde ju inte ens uttrycka sig i skrift ordentligt, och han hade inga dolda eller mörkare sidor. Allt var på ytan hos honom. Nej, minst av allt kan jag i hans personlighet finna någon förklaring till hans undergång.

Maud Och han kan hjälpa oss minst av alla, såvida du inte tror på spiritism?

Gerry Aldrig i livet. Men Agnes fostermor intresserar mig. Hon var ju där.

Maud Och vad hon såg tog nästan livet av henne.

Gerry Hon är nästan vårt enda hopp.

Maud Låt oss försöka sova gott på detta. Kom, min tappra soldat. Du har kanske fått ett betydligt värre krig att utkämpa nu med okända undermedvetna krafter än hela kriget.

Gerry I alla fall en utmaning. Men hur mycket du än har sagt känns det som om du inte sagt mig allt.

Maud Vad fattas?
Gerry Sanningen.
Maud Det är den vi söker efter.
Gerry Vad var ditt allra första intryck efter händelsen?
Maud Jag var ju där, det vill säga, jag var den första som kom till brottsplatsen, då gårdvaren hämtade mig.
Gerry Gårdvaren?
Maud Ja, Norman, som arbetar på deras gård och sköter hönsen och hästen. Han kom till mig på kvällen och alarmerade mig, så att jag måste komma genast. När jag kom in i huset var Donovan det första jag såg, där han låg orörlig i en blodpöl på golvet. Sedan såg jag Agnes sittande helt frånvarande och chockad och blodbesudlad med mordvapnet i handen i sin stol framför brasan. Hon var helt förstörd. Man kunde inte få ett vettigt ord ur henne, hon visste inte längre att hon varit gift eller vem hennes man hade varit. Hon mindes ingenting utom sin barndom.
Gerry Stackars människa. Och hennes fostermor? Var hon där?
Maud Hon satt osynlig vid sidan om och var helt paralyserad. Det framkom genast att hon hade drabbats av slag.
Gerry Och du kom dit direkt efter mordet?
Maud Ingenting kan ha hänt där emellan. Norman hade uppfattat ett tumult från köket, kom genast ut och sprang genast ut och hämtade mig.
Gerry En öppen brottsplats, ett öppet mord, situationen öronbedövande självklar, och ett desto mer överväldigande totalt mysterium.
Maud Milt sagt.
Gerry Och fastän du råkade vara där på platsen och nästan omedelbart till hands var du fullkomligt maktlös.
Maud Jag hade brukat övernatta där på farmen ibland. Helen var ju släkt med dem, och jag kunde inte bo hos Helen, och de hade ett extra hus, en lillstuga. Ja, fastän jag var till hands har jag aldrig varit mera maktlös än inför den situationen.
Gerry Jag får då nöja mig med det så länge. Men om jag ska gräva i detta måste jag få träffa hennes fostermor.
Maud Det kan kanske ordnas. Vi får prata med Helen i morgon.
Gerry Tack, Maud, för att ni gett mig en livsuppgift, även om det är det trassliga resultatet av min egen ansvarslöshet jag fått att reda upp.
Maud Jag tror ingenting var oskyldigare i sammanhanget än dina kärleksbrev.
Gerry Hur oskyldiga och intet ont menande de än var kan det ha varit de som ledde till katastrofen, och det var jag som skrev dem.
Maud Det är inget brott att skriva brev vad man än skriver.
Gerry Nej, men någon måste ta ansvar för konsekvenserna, om det blir sådana.
Maud Donovan gjorde det och gifte sig.
Gerry Och det fick han fan för.
Maud Det kan inte ha varit hon.
Gerry Och ändå var det hon. Men hon var på något sätt lika fri från ansvar för sin handling som jag när jag skrev breven.

Maud Grubbla inte mera nu över det i natt.
Gerry Jag kommer att drömma om henne i natt.
Maud Är du kär i henne?
Gerry Jag lärde mig älska den jag skrev breven till i min anonymitet, och nu har hon uppenbarat sig i verkligheten, och det har bara aktualiserat den kärleken.
Maud Vi ska kontakta hennes fostermor, men jag är rädd att hon knappast kan hjälpa oss. Kom nu, du tappre krigshjälte och riddare.
Gerry Som nu har världens värnlösaste kvinna att försvara och rädda. (*De går ut.*)

Akt II Scen 1. Hemmet.

sköterskan Fru Langley kan ta emot nu.
Gerry Tack.
sköterskan Men jag måste be er att inte utsätta henne för påfrestningar. Hennes konvalescens har varit lång och svår, och hon har bara med största långsamhet kunnat återvinna mer och mer av sina resurser. Ingen vill ha ett återfall.
Gerry Naturligtvis. Jag ska akta mig noga för att gå för långt.
sköterskan Var så god. (*visar honom in till fru Langley*)
Deborah Man har sagt mig att ni kan hjälpa min fosterdotter.
Gerry Bara med er hjälp.
Deborah Vad kan jag hjälpa er med?
Gerry Som det enda ögonvittnet till vad som hände kan ni hjälpa mig med den saken.
Deborah Har ni läst rättegångsprotokollen?
Gerry Ja.
Deborah Då vet ni allt.
Gerry Nej, jag vet ingenting. Jag vet lika litet som Agnes själv, och ingen fick veta mer än vad hon inte mindes.
Deborah Vad hon inte mindes var för hennes eget bästa.
Gerry Men ni såg vad som hände.
Deborah Och det har jag redogjort för inför rättegången.
Gerry Det enda ni kunde säga om händelsen var att han slog henne.
Deborah Ja, han slog henne. Det var allt vad jag såg.
Gerry Men ni såg inte hur hon högg honom i ryggen.
Deborah Nej, det såg jag inte.
Gerry Då kommer vi inte längre, om ni inte såg något mera.
Deborah Min unge man, ni är tydligen engagerad i hennes fall. Vi stod varandra mycket nära, och hon var mera för mig än som bara en dotter. Jag tog hand om henne när hon ingenting och ingen hade i hela världen och gav henne allt, inklusive den mest idealiska uppfostran jag var mäktig. Jag försökte göra en ängel av henne, och jag lyckades. Hon blev den mest förtjusande unga damen i hela bygden. Jag anade oråd när hon träffade Donovan, det var ingen skada skedd så länge de bara

var brevvänner, och hans brev till henne från kriget gjorde djupt intryck på henne, men när han kom tillbaka och genast gifte sig med henne efter bara tre dagar var det något som inte stämde, men jag ville inte inkräkta på deras lycka. Jag såg genast att något var fel i deras äktenskap. Hon blev inte lycklig utan drog sig mer och mer in i sig själv, medan han var bitter och sur och mest bara drack, då han inte kunde få något arbete. Så kom plötsligt katastrofen, och vi förlorade henne. Jag kunde inte sörja Donovan, som inte dög något till, och hon dog med honom. Det var som om han aldrig hade funnits för henne. Hon vet väl fortfarande inte ens att hon varit gift. Det sade hon vid rättegången. Det måste ni ha läst. "Jag vet inte vem han var, jag vet inte ens att jag varit gift, jag vet bara att jag älskade en man som skrev vackra brev till mig, men honom fick jag aldrig lära känna. Om jag mördade den ni säger, vilket jag ju måste ha gjort då ingen annan kan ha gjort det, så minns jag ingenting av det och kan jag ännu mindre förstå varför jag skulle ha gjort det. Jag förstår ingenting, vet ingenting och minns ingenting. Jag minns min barndom, jag kallades Smith på barnhemmet, men något mer om mig än så vet jag inte. Jag ber om ursäkt." Jag minns hennes tal så ordagrant för att jag läst det om och om igen tusentals gånger för att försöka förstå att hon faktiskt var helt omedveten både om honom och om hela händelsen.

Gerry Men ni vet att han slog henne.

Deborah Ja, och det fick han inte göra. Det var det sista någon fick göra mot henne. Ingen fick skada henne, och ingen gjorde det innan han slog henne.

Gerry Och inte ens det minns hon. Så hon måste ha drabbats av sin totala minnesförlust redan innan han slog henne. Någon chock måste ha föregått hans örfil.

Deborah Med den saken kan jag inte hjälpa er.

Gerry Tack för att ni i alla fall försökte.

Deborah Jag blir långsamt bättre och även klarare i hjärnan. Jag skall gärna anstränga mig för att tänka efter och försöka minnas fler detaljer, men jag tror nog, att den enda som kan hjälpa henne varken är ni eller jag utan bara hon själv.

Gerry Tror ni hon kan återfå minnet?

Deborah Ja, det tror jag. Det är ett känt fenomen med krigsskador, i synnerhet efter det förra världskriget, att krigsinvalider med hjärnskador och minnesförlust i regel med tiden kunde återerövra mer och mer av sitt förlorade minne. Men ni måste ta det försiktigt med henne. Om hon får en ny chock står ni på ruta ett igen om inte ännu längre tillbaka. Hon är en känslig själ.

Gerry Tack, fru Langley.

Deborah Välkommen tillbaka en annan gång, när jag orkar anstränga mig mera. Nu måste jag be er gå.

Gerry (reser sig) På återseende då.

Deborah Och lycka till. (*tar honom i handen*) Jag tror mer på er än jag trodde på Donovan. Men ni har en svår väg att gå, om ni vill vinna henne, för hon är nu två olika personligheter, och den ena är död och levande begravnen. Bara om ni kan återkalla den personen till livet kan ni lyckas.

Gerry Tack för ert råd. (*avlägsnar sig*)

Deborah (ensam i sin rullstol) En intressant ung man och betydligt mognare än den andra. Jo, det finns hopp, men inte mycket. (*rullar ut.*)

Scen 2.

Maud Vad sade hon?

Gerry Hon gav mig hopp, men inte mycket.

Maud Kunde hon ge någon ledtråd?

Gerry Nej. Ack, Maud, det verkar hopplöst! Vad är det för ett ödesnät jag fastnat i genom mitt eget oavsiktliga förvållande? Jag ville inget ont med att ställa upp som Donovans spökskrivare, och ändå har jag lyckats vålla en skada av oreparerbara dimensioner, med Donovan själv död, Agnes slagen av kanske en obotlig mentalsjukdom och hennes fostermor drabbad av slag som resultat!

Maud Du har ingenting annat att göra än att ta i tu med din enda möjliga livsuppgift.

Gerry Du får det att låta som en dödsdom eller som ett straffbeting på livstid. Nåväl, jag accepterar det! Jag vore feg annars!

Maud Vad sade hon?

Gerry Inte mycket. Det hela gick egentligen bara ut på att den enda som kunde hjälpa Agnes var hon själv.

Maud Den mest hjälplösa av alla. Ja, det var en stor hjälp.

Gerry Men vi kom ändå fram till, att chocken måste ha drabbat Agnes före mordet, så att hon sedan begick mordet fullständigt såsom i sömnen, och att hennes minnesförlust också måste ha slagit till före mordet.

Maud Då var hon ännu mindre ansvarig för sina handlingar.

Gerry Precis. Vad gjorde de egentligen med henne på sinnessjukhuset?

Maud Ingenting, utom att de lät henne vila och gav henne en lugn miljö där hon kunde känna sig säker och hämta sig från sin okända chockupplevelse.

Gerry Inga elchocker? Ingen medicinering? Inga spännbälten?

Maud Ingenting sådant. Bara vila och lugn och ro.

Gerry Då kan det ändå finnas hopp. Hon är inte förstörd. Hon behöver bara finna sig själv.

Maud Och sitt minne. Om det inte är för traumatiskt.

Gerry Deborah berättade att de flesta fall av minnesförlust från det förra världskriget i regel med tiden återvunnit sitt förlorade minne helt eller delvis.

Maud Problemet är att vi inte vet vad som orsakade Agnes chock.

Gerry Ja, det är problemet. Ge mig en dubbel whisky, så får jag tänka.

Maud Det kan jag också behöva. (*häller upp drinkar åt dem*)

Gerry Jag tror det kan gå, med litet tålamod och envis uppvaktning av Agnes.

Maud Lycka till. Du har mitt fulla stöd i den saken.

Gerry Det är så märkligt hur ödet har smitt sina länkar utan att vi gjort något själva. Jag möter Donovan i kriget och skriver brev åt honom, han gifter sig med Agnes, som visar sig vara välbekant med dig och syssling till Helen, min barndomsvän, medan vi två är kusiner, och du övernattar ibland på Deborahs gård

där Agnes lever med sin man min krigskamrat, bara för att din väninna Helen inte alltid kan inhysa dig, och så blir du nästan åsyna vittne till hur Agnes slår ihjäl sin man, medan jag som hennes brevvän kan vara den mest skyldiga till hela härvan...

Maud Du överdriver din skuld, men det är berömligt att du försöker ta ansvar för det.

Gerry Ingen annan kan ju göra det. Jag har inget val. Jag anser mig skyldig både till Donovans död, Deborahs sjukdom och Agnes sinnessjukdom, vem som än mördade Donovan, vilket kanske ingen gjorde.

Maud Jo, det var allt ett knivmord.

Gerry Men vem gjorde det? Det kan ju inte ha varit Agnes?

Maud Om inte Donovan gjorde det själv.

Gerry I ryggen? Knappast troligt.

Maud Då återstår bara Deborah.

Gerry Drabbad av slaganfall, en äldre och finare dam, som dessutom satt långt ifrån dem? Ännu otroligare än Donovans självmord.

Maud Då måste vi acceptera att Agnes gjorde det.

Gerry Men även om hon gjorde det måste det ha varit fullkomligt omedvetet och utan avsikt, som om hon gjort det i sömnen.

Maud Det är den enda förklaringen.

Gerry Och den är inte tillfredsställande.

Maud Nej, det är den sannerligen inte.

Gerry Och ingen annan kan ha smugit sig in där och ställt till det?

Maud Inte ens Norman. Inte ens jag.

Gerry Ge mig en annan whisky. Jag behöver sova på det här.

Maud Jag också. *(De häller upp och skålar och dricker under eftertanke.)*

Akt III Scen 1. Gården.

Gerry kommer hem.

Gerry Så är man då hemma igen från kriget och fasorna, från dödens ständiga flåsande i nacken, från de ständiga massakrerna och ruinerna, från den kroniska förstörelsen av en värld, som en gång var vacker. Jag har den vackra världen kvar här fortfarande, men den är undanskymd, den är utanför världen, den har ingen del i den värld som för alltid förjagat och tvingat idyllen till ständig förföljelse av ondskan och förstörelsen. Världen behöver en ny värld bortom världen för att kunna överleva, ty den gamla världen var fördärvad från början och har bara blivit mera fördärvad ju mera historien har utvecklats. Är då människan ond, och är man då medskyldig till mänsklighetens ondska, för att man är människa? Ofrivilligt i så fall, och lika ofrivilligt blev jag medskyldig till Donovans brott mot sin hustru, vad det än kan ha bestått i, då jag ofrivilligt erövrade hennes hjärta åt honom i hans namn, för att han inte kunde göra det själv. Aldrig trodde jag några skrivna ord kunde få så allvarliga konsekvenser, men gjort är gjort, och hänt har hänt, tragedin är ett faktum i all sin outforskliga fasansfullhet, som gjorde två kvinnor till mentala och fysiska invalider

och förstörde deras liv. Och här är jag hemkommen från världens ruiner till dessa kvinnolivs ruiner, och det är bara jag som kanske i någon mån kan reparera dem, vilket det är min skyldighet att göra, då jag blev medskyldig till deras undergång, hur liten avsikt jag än hade därtill. (*Telefonen ringer.*) Telefonen. Vem kan veta att jag är hemma utom Maud? (*svarar*) Helen! Är det du? Hur visste du att jag var hemma? (*lyssnar*) Jaså, du har talat med Maud. Och hon vet inte heller vart hon har tagit vägen. Detta är ju fatalt. Vad vill du jag skall göra? (*lyssnar*) Nej, jag har inte sett henne och vet ingenting, och det är åtminstone säkert att hon inte har kommit hit. (*Agnes fnissar där hon har dolt sig.*) Men vänta litet. Jag hör något. (*lämnar telefonen och upptäcker Agnes*) Agnes! Vad gör du här! Hela världen söker efter dig!

Agnes (fryntlig) Nej, bara Helen.

Gerry Men varför har du kommit hit?

Agnes Jag hörde ju adressen under festen till din hemkomst. Jag var nyfiken på hur du bodde.

Gerry (återvänder till telefonen) Helen, det är lugnt. Hon är här. (*lyssnar*) Bra. Jag ledsagar henne tillbaka så fort jag kan. Men jag måste prata med henne först. Hon måste ju förklara sig. (*hänger på. Till Agnes*) Så nu vet du hur jag bor. Men varför ett sådant intresse för mig? Jag gjorde ju knappast någon reda för mig på festen.

Agnes Du var snäll mot mig, och det var något med dig som väckte mitt intresse. Och så var du en hemvändande soldat och krigshjälte, och sådana går alltid omkring med en oemotståndlig gloria.

Gerry Du vet inte vad du talar om. Ingen som deltog i kriget har någon anledning att vara stolt över något han var med om där, vad han än gjorde.

Agnes Då är det en tragisk och melankolisk gloria, och den är ännu attraktivare.

Gerry Nej, det är bara bitterhet. Då är din oskuld och oförstördhet den totala motsatsen till vad jag går och bär på.

Agnes Menar du att jag också har en gloria?

Gerry En mera äkta gloria i så fall.

Agnes Jag tror att vi delar samma gloria, ty jag bär också på ett gåtfullt och tragiskt öde, som är så förfärligt att jag helt har förträngt det och drivit mig själv från vettet.

Gerry Du är inte sinnessjuk.

Agnes Nej, men jag är minnessjuk, och det är mycket värre, ty en människa utan minne har tappat bort sig själv.

Gerry Vi har just talat om den saken med både Helen och Maud. Jag kanske kan hjälpa dig att vinna dig tillbaka.

Agnes Jag tror nästan att du om någon skulle kunna göra det, just för att du bär på en lika tragisk gloria av samma melankoliska natur.

Gerry Men samtidigt är du lyckligt lottad som inte minns vad du varit med om.

Agnes Vet du vad jag varit med om?

Gerry Jag vet bara vad som sades vid rätttegången.

Agnes Till och med den har jag förträngt, ty jag minns ingenting av den. Jag var ju länge på konvalescenthem därefter, och då försvann de sista minnesresterna jag hade kvar. Det enda jag vet är att jag var med om och gjorde något förfärligt.

Gerry Har du något dunkelt minne av det, eller vet du det bara för att andra talat om det?

Agnes Båda delarna, antar jag. I mig själv har jag bara ett stort ogenomträngligt mörker, men jag har inte kunnat undgå att lyssna på omvärlden, även om jag helst hade varit döv och inte hört något av den alls.

Gerry Är den så motbjudande för dig?

Agnes Jag känner mig på något sätt bittert bedragen av den, fastän jag fick ett så tryggt och lyckligt hem genom min fostermor.

Gerry Så henne minns du?

Agnes Jag vet bara att hon finns, och jag minns en del av mina lyckliga barndomsår med henne.

Gerry Alltså har du ändå en skärva av ditt minne kvar. Har du den minsta flick kan du långsamt och försiktigt så småningom bärga resten, precis som andra krigsoffer som tappat minnet.

Agnes Tror du jag vill ha tillbaka mitt minne? Tror du det kan göra mig gott? Du tror inte det kan skada mig?

Gerry Just därför måste vi ta det försiktigt.

Agnes Du är en klok och försiktig gentleman, som är van vid att inte ta några risker.

Gerry Jag har kommit igenom alltför många minfält levande för att veta något om hur man undviker risker.

Agnes Därför kan jag lita på dig. Jag tycker om dig.

Gerry Det är ömsesidigt.

Agnes Jag tyckte om dig redan första gången jag såg dig, fastän du inte kände mig alls, som om jag redan kände dig.

Gerry Hur tror du att du kan ha känt mig?

Agnes Genom ren intuition. Den har jag åtminstone kvar, även om den är det enda jag kunnat lita på under min långa konvalescens. Det är den som hjälpt mig till rätta med att leva vidare trots allt. Jag vet så mycket, att jag bara ville dö tidigare.

Gerry Men du tänkte aldrig på självmord?

Agnes Lika litet som jag skulle kunna döda någon annan skulle jag kunna döda mig själv.

Gerry Det var väl det jag trodde. Jag tror inte heller att du någonsin kunnat vara i stånd till att döda någon.

Agnes Det tror ingen annan heller, och ändå vet alla att jag gjort det.

Gerry Men ingen tror på det, och om du var oskyldig skall vi bevisa det.

Agnes Min oskuld lär redan ha bevisats genom att jag bevisades otillräknelig och omedveten om allt vad som hände.

Gerry Jag har aldrig hört talas om något fall där någon skulle ha dödat någon annan i sömnen.

Agnes (skrattar) Nej, det tror jag inte heller att är möjligt. Det sägs att man går säker i sömnen, men att man aldrig begår handlingar i sömnen. Man kan röra sig men inte styra sig.

Gerry Du tycks veta en del om saken.

Agnes (skrattar) Jag har aldrig gått i sömnen själv, så vitt någon vet.

Gerry Var glad för det. Men, hör du, jag lovade att ledsaga dig tillbaka till Helen. Hon väntar på dig.

Agnes Jag vill stanna här hos dig. Jag känner mig trygg här. Jag vet intuitivt att ingen vill mig mera väl än du, utom kanske min fostermor, som jag har glömt. Jag minns inte ens hur hon såg ut, men jag var lycklig med henne som barn. Hon ville mig också alltid väl.

Gerry Var det någon som inte ville dig väl? Helen? Maud?

Agnes Nej, båda ville mig bara väl, men mera som systrar än som medmänniskor. Var Helen mycket arg på mig för att jag rymt?

Gerry Inte alls. Bara orolig. Du kunde ha lämnat en lapp.

Agnes Då hade jag aldrig fått komma fram hit.

Gerry (ger henne en kram) Jag är glad och tacksam att du kom. Nu fick vi börja lära känna varandra.

Agnes Det kändes bra för mig också. Får jag komma fler gånger?

Gerry Så ofta du vill. Om du vill får du till och med komma och bo här, om du vill ha omväxling mot Helens trånga hem.

Agnes Hon kanske bara skulle bli glad och tacksam för att bli av med mig. Jag ville aldrig bli någons belastning.

Gerry Det kan du aldrig bli. Alla älskar dig.

Agnes Det var snällt sagt, även om det var något av en överdrift.

Gerry Alla som känner dig kan inte annat.

Agnes Ändå är det ingen som känner mig, och allra minst jag själv.

Gerry Vi har börjat nu. Vi skall börja lära känna dig.

Agnes Det blir svårt.

Gerry Men inte omöjligt.

Agnes Jag tror på dig, Gerry.

Gerry Och genom att du själv kom hit den långa vägen har jag också fått full tilltro på dig.

Agnes Kom. Vi skall göra Helen glad med att visa att vi blivit goda vänner. *(räcker honom handen, och de går ut tillsammans.)*

Scen 2. Hos Maud.

Det ringer. Maud öppnar.

Maud Gerry! Vad står på?

Gerry Alla världens nyheter på en gång.

Maud Du har druckit. Du är full.

Gerry Det är bara ett litet privat firande av oväntade framgångar. Har du en liten whisky att ge mig? Delta gärna själv.

Maud (serverar dem bägge) Men vad har hänt?

Gerry Framgång, kära kusin, oanad och oväntad framgång. Häromdagen när jag kom hem till mitt av ungarlundster inpyrda näste visade det sig att jag inte var ensam. Någon hade kommit dit på egen hand. Helen ringde mig alldeles uppjagad och förstörd och berättade att Agnes rymt. Fanns hon hos mig? Jo, det visade sig att hon fanns hos mig.

Maud Hade hon tagit sig till dig?

Gerry Hon klarar sig bättre och bättre. Hon blir mer och mer normal och självsäker. Hon behöver inte Helen längre. Hon har kommit och börjat bo hos mig.

Maud Hos dig?

Gerry Maud, håll i dig nu, men detta är en sannsaga. Vi älskar varandra.

Maud I och för sig, det är inte så konstigt. Hon blev ju redan kär i dina kärleksbrev.

Gerry Vilket ledde till hennes katastrofala äktenskap som slutade med total katastrof, som vi fortfarande har kvar att försöka bena ut. Men det viktiga är att hon ingenting har emot mig. Och den flicka jag skrev kärleksbrev till och själv blev kär i på kuppen har till och med förklarat mig sin kärlek.

Maud Då är väl Helen ganska oroad för att samma historia skall upprepa sig igen?

Gerry Inte nog med det. Helen är det minsta problemet. Men jag har friat till Agnes, och hon gav mig genast sitt ja. Problemet är juridiken. Hon är formellt fortfarande under förmyndarskap och i det här fallet sin fostermor, men jag har talat med henne. Hon sätter inga hinder i vägen.

Maud Vad sade hon?

Gerry Hon är mycket gåtfull men mycket klok. Hon sade inte mer än nödvändigt. Jag försökte åter igen pumpa henne på vad som egentligen hände när Donovan blev mördad, men hon bara hänvisar till rättegångsprotokollen, sitt eget slaganfall, som hon dock hela tiden hämtar sig från i märklig takt med att Agnes kommer ihåg mer och mer detaljer av sitt mörka förflutna, och hon slutade med, att om jag är beredd att ta risken att gifta mig med en halv människa, och prästen inte har något emot det, så bifaller hon min önskan.

Maud Så ni tänker gifta er?

Gerry Det ser inte bättre ut.

Maud Vad säger Helen om det?

Gerry Hon har gett oss sin välsignelse men inte utan varningar, naturligtvis, för mitt risktagande.

Maud Ser du det inte alls själv som ett risktagande?

Gerry Tror du inte jag har bedömt riskerna? Kan du och Helen bedöma dem bättre?

Maud Det enda problemet, Gerry, är att Agnes bevisligen mördade sin man, det spelar ingen roll i vilket tillstånd, men ingen annan kan ha gjort det. Förr eller senare kommer hennes blockeringar att lossna, i synnerhet i ett äktenskap med dig, och vi har ingen aning om vad den ridåöppningen kommer att medföra. Men du tycks blint älska och lita på henne utan att veta det minsta om vad som döljs i hennes undermedvetna...

Gerry Och hon litar lika mycket och älskar mig lika blint. Det är miraklet i förhållandet. Tack vare det är allting möjligt och i synnerhet lyckliga lösningar.

Maud Det är du som tar risken. Jag kan bara önska dig lycka till. Har du talat med prästen redan?

Gerry Vi har talat med honom tillsammans. Även han har fallit för Agnes oskuld och vinnande naivitet och ställer inga hinder i vägen.

Maud Och när tänker bröllopet bli?

Gerry Om två veckor. Jag hoppas du ställer upp?

Maud Naturligtvis ställer jag upp. Helen gör det väl också?

Gerry Med bävan.

Maud Precis som jag. Men du kan lita på oss.

Gerry Det blir inte många inbjudna, och själva bröllopet blir i den utbombade ruinen av den gamla kyrkan, en passande inramning för en utbränd soldats förmålning med en sinnesskadad mörderska...

Maud Glöm kriget, och glöm hennes förflutna, och lev bara för morgondagen och den lycka ni har att skapa.

Gerry Om det ändå vore så enkelt. På något sätt ligger min företrädare Donovan alltjämt obegraven.

Maud Det gäller att få ner honom i jorden.

Gerry Precis, men hoppet är gott, och både jag och hans mördare tycks vara på god väg.

Maud Gerry, det här blir din tuffaste strid. Hela andra världskriget blir en baggis mot din dust med en osalig ande som du inte kan få något grepp om.

Gerry Agnes kan ge mig greppet om honom. Sedan kan vi fylla igen graven.

Maud Något säger mig att det kommer att gå vägen.

Gerry Tack för ditt bifall och moraliska stöd. Ingenting är viktigare för oss än att ingen är emot oss.

Maud Ingen kan vara emot er. Vi längtar alla efter lösningen på mysteriet med Donovans obegripliga bortgång. Skål, Gerry, för att det löser sig. (*höjer sitt glas*)

Gerry (*höjer sitt*) Allt löser sig. Låt bara naturen ha sin gång. (*De skålar och slappnar av och fortsätter prata.*)

Scen 2. I kyrkoruinen.

Helen Ni ska veta, pastorn, att jag har ingen del i det här. Jag ser det som ett oerhört risktagande och ett farligt experiment, där Gerry spelar ett högt spel med andras liv som insats.

prästen Kära Helen, jag hade aldrig gått med på det om inte allting varit i sin ordning. Jag är övertygad om att Gerry vet vad han gör och är medveten om riskerna. Han riskerar ingens liv utan försöker tvärtom rädda ett förlorat liv, och han går mycket varsamt fram utan att ta några risker.

Helen Har ni talat med hennes förmynderska?

prästen Naturligtvis. Hon har gett både mig och Gerry sin tillåtelse, det vill säga, hon gav Gerry sin tillåtelse på det villkoret att även jag skulle gå med på det.

Helen Ursäkta att jag är så nervös.

prästen Det är helt i sin ordning. Ni är ju den som levt närmast Agnes ända sedan hon blev frisläppt. Ni har levt med henne varje dag och känner hennes senare jag bättre än någon annan. Men jag förstår att ni under denna tid dock sett en ganska stadig om än långsam bättring hos henne.

Helen Det kan jag inte förneka. Här kommer de.

(Gerry kommer in med Agnes och Maud.)

prästen Välkomna, mina barn. Är det något ni vill diskutera innan vi går till formaliteterna, eller skall vi genomföra vigseln genast?

Maud Varför är inte Deborah här?

prästen Bra att ni frågar, Maud. Vi sökte henne på hennes vilohem, men hon hade lämnat det. Tyvärr vet ingen vart hon har tagit vägen.

Maud Har hon rymt från sin plikt, när hon visste att hennes myndling skulle gifta sig?

prästen Enligt personalen på hemmet stod hon inte längre ut med att sitta instängd. De såg det som ett friskhetstecken.

Gerry Hon kanske kommer förbi.

prästen Den möjligheten kan inte uteslutas. Vi har lämnat meddelande om vigseln och platsen på hemmet om hon skulle komma tillbaka, samtidigt som vi anställt efterforskningar efter henne.

Helen Vad mer kan vi göra?

prästen Något annat?

Gerry Jag skulle gärna vilja säga några ord, om ni inte har något emot det.

prästen Ordet är fritt.

Gerry Jag valde med flit denna plats, därför att den så förträffligt inramar och illustrerar vårt läge och situation. Jag är en vrakspillra av kriget, som aldrig borde ha fått komma levande hem, och som ofta i bitterhet grämt mig över att jag inte fick dö med somliga av mina bästa kamrater, i synnerhet under de eviga striderna på stränderna i Normandie, och den hustru som ödet anförtrott mig och som det är min föresats att ta hand om under resten av vårt gemensamma liv är en annan spillra, då hon som ett annat krigsoffer lider av en kanske obotlig minnesförlust. Jag vill be er att under denna vigselakt minnas verkligheten i denna situation, som jag kommer att tänka på alla dem jag fick dela allt med utom döden. Vi är ett sargat par i en sargad värld, som det blir svårt att ta om hand och resa ur ruinerna, men vårt största hjältedåd under hela detta krig blir ansatsen att försöka göra något åt saken och finna någon sorts lycka bland ruinerna. Vi vet inte hur många spöken som omärkligt håller oss sällskap här bland ruinerna, men jag tror det är viktigt att vi inte försöker förtränga eller förneka dem.

prästen Väl talat, min son. Jag kunde inte mera innerligt hålla med dig.

Agnes Du talar om okända spökens omärkliga närvaro, Gerry. Jag känner dem. Jag vet att åtminstone ett av dem står mig närmare i detta ögonblick än vad jag själv kan ana, hur mycket jag än känner hans närhet. Jag vet inte vad det är för en historia som aldrig har berättats eller kommit fram, men huvudanledningen till att jag alls

gick med på att bli gift, fastän jag är fullt medveten om att jag varit gift förut med mer än fatala konsekvenser, ehuru jag ingenting minns av dem, är att jag vill skingra denna spindelväv som fördunklar mitt minnes korridorer, och det kan jag bara göra tillsammans med Gerry, därför att jag älskar honom, och för att jag är säker på att han älskar mig mer än vad han själv vill erkänna.

Gerry Du läser mina innersta tankar, Agnes.

Agnes Fastän du inte känner mig och jag inte heller känner mig själv, så känner vi varandra, Gerry.

Gerry Då tror jag, fader, att vi kan börja ägna oss åt ceremonin.

prästen Så gärna. (*tar upp bönboken och öppnar den och läser ceremonielet*) På er begäran har jag valt det enklaste ceremonielet. Tager du, Gerry Baldwin, Agnes Smith till din äkta hustru att älska henne i nöd och lust tills döden skiljer er åt?

Gerry Ja.

prästen Och tager du, Agnes Smith, Gerry Baldwin till din äkta make att älska honom i nöd och lust tills döden skiljer er åt?

Agnes Ja?

prästen Någon tveksamhet?

Agnes Plötsligt är jag medveten om att jag upplevt detta förut.

Gerry (oroligt) Minns du något?

Agnes Det är bara namnet som inte stämmer. Det var inte Gerry. Det var Donovan.

Gerry Minns du något mer?

Agnes (lugnar sig) Nej, det var bara en ögonblicklig förnimmelse. Jag minns ingenting. Jag bara plötsligt kände det.

prästen Ser du det som något hinder för ditt nya äktenskap?

Agnes Inte alls. Tvärtom.

prästen Då förklarar jag er härmed för man och hustru.

Gerry Kom ihåg, mina kära, att detta är inte något festligt bröllop utan snarare en åminnelsestund, som till med Agnes här plötsligt insåg. Det är den linjen vi äger att följa: det solenna företaget att rensa upp bland våra spökens spindelvävar.

Maud (kommer fram) Var inte så högtidlig, Gerry. Nu har du en hustru att ta hand om och älska. Det är meningen att ni ska njuta av livet.

Helen Precis, Maud. Mina hjärtligaste lyckönskningar. Nu åker vi hem och firar!

Gerry Vi överlämnar oss helt i era händer. (*kramar om Agnes och ledsagar henne ut, medan Maud och Helen ledsagar dem ut, åtföljda av den godmodige prästen, alla på bästa humör.*)

Scen 3. Helens bostad.

Bröllopsällskapet kommer in på gott humör och gör sig hemmastadda medan Helen slår upp champagne åt dem alla.

Helen Efter allt vad vi gått igenom trodde jag aldrig vi skulle få uppleva en så här lycklig dag. Gratulerar, Gerry, hemvändande krigshjälte med martyrkomplex, som bara klagar över att du överlevt det värsta, och Agnes, som äntligen får ett riktigt liv igen efter det som du förlorat.

Maud Påminn henne inte.

Helen Ursäkta mig, men hon kommer ju ändå inte ihåg det. Skål och välkomna! Det här är bara en liten inledning till den världens ljuvligaste smekmånad som ni båda är berättigade till.

Maud Men vad i all världen hände med Deborah? Är hon verkligen spårlöst försvunnen?

Gerry När jag sökte efter henne i vilohemmet var hon spårlöst försvunnen, som om hon inte ville bli funnen.

Helen Vad sade sköterskorna?

Gerry Att hon insisterat på att få återgå till sitt normala liv, och att hon kände sig alldeles tillräckligt frisk för återfinna verkligheten.

prästen Hon kommer säkert till rätta igen, i synnerhet när hon får veta att bröllopet ägt rum.

Agnes Vem är hon? Känner jag henne?

Helen Det var hon som tog hand om dig i din barndom.

Agnes Ja, nu minns jag. Vi hade några lyckliga år tillsammans. Hon gjorde allt för mig. Hon var bättre än en riktig moder. Skall jag bli moder, Gerry? Duger jag till det?

Gerry Om du vill. Det får du själv bestämma.

Maud Men nu borde vi väl släppa iväg brudparet på deras bröllopsresa, så att de får vara för sig själva.

Gerry Vi reser inte längre bort än hem.

Maud Det är så alla lyckliga resor slutar. *(Det ringer på dörren.)*

Helen Det är nog bara posten. *(går och öppnar, byter några ord med postiljonen utanför, kommer tillbaka med ett brev.)*

Gerry Vem är det från?

Helen När man talar om trollen...

Maud Deborah?

Gerry Läs det.

Agnes Nej, läs det inte! Vänta tills vi är långt borta härifrån!

Gerry Vad är det, Agnes?

Agnes Jag är livrädd för brev! Jag har alltid varit livrädd för brev! Jag kan inte skriva brev själv!

Maud Det är bäst ni far hem, Gerry.

Gerry Det verkar så. Ni kan läsa det när vi har gått.

Helen Skall jag meddela dig senare om det är några nyheter?

prästen Jag kan förmedla dem i så fall. Res ni före, så kommer jag efter.

Gerry Kom, Agnes, min älskade. Vi skall hem och trivas.

Agnes Ja, Gerry, äntligen kan vi kanske börja leva... (*går ut med Gerry*)

Maud (*till Helen*) Öppna det.

Helen (*öppnar och läser*) Hon skriver att hon flyttat hem och att hon från och med nu åter är anträffbar i sitt gamla hus. Hon frågar också efter Agnes och hur det går för henne.

Maud Vet Agnes var hon bor?

Helen Hon vet ju inte ens vem hon är, men det räcker med någon plötslig påminnelse, så minns hon plötsligt allt.

prästen Det är det skräckmomentet vi alla väntar på med bävan.

Maud Och antagligen måste det komma.

prästen Gerry är modig som anmält sig frivilligt för att desarmera bomben.

Helen Vad tror ni att egentligen hände, fader?

fader Jag tror, att vad som verkligen hände när Agnes man brutalt mördades genom att få upprepade knivhugg i ryggen är något som ingen av oss kan föreställa sig.

Maud Tror ni Agnes gjorde det?

fader Om hon gjorde det måste Donovan ha gjort något ännu värre först.

Agnes (*kommer plötsligt tillbaka igen med Gerry*)

Maud Vad står på?

Gerry Agnes ångrade sig och vill veta vad som står i brevet.

prästen Modigt av henne.

Agnes Förlåt mig, men om vi flyr från sanningen blir den bara värre. Låt mig få veta det värsta.

Maud Har du något minne alls av din fostermor utom från din barndom, Agnes?

Agnes Nej.

Maud Låt henne läsa det.

Agnes (*läser brevet, som överräckts av Helen*) "Jag ville bara meddela er att jag återvänt till mitt gamla hem för att där få tillbringa mina sista dagar, då jag inte har långt kvar, mest bara för att få vara i närheten av min älskade dotter. Bry er inte om mig, utan glöm vad som redan är glömt, och lev lyckliga för framtiden."

Och hur har jag kunnat glömma och förtränga någon som så tydligt alltid har älskat mig? Vad är det för fel på mig?

Gerry (*omfamnar henne*) Det är inget fel på dig, älskling.

Agnes Vi måste besöka henne genast.

Gerry Om du vill.

Agnes Kom! (*drar med sig Gerry ut*)

prästen Hon tycks i alla fall inställd på att ta sitt öde i sina egna händer. Ett bättre friskhetstecken kan hon inte prestera.

Helen Kan det sluta väl?

prästen Jag är säker på, mina vänner, att det bara kan sluta väl.

Akt IV Scen 1. Deborahs hem, en hemtrevlig stuga med öppen spis.

Deborah Så har man då kommit hem igen, men till vad, utom till ens livs äntliga avslutning? Den enda själ jag lärde mig att älska i livet togs ifrån mig på grymmare sätt än om hon hade dött, och sedan dess har ruinen av mitt liv bara ytterligare vissnat. Men så kom hon tillbaka, men i skepnad av en annan personlighet, som ingenting hade med mig att göra och som inte kände mig längre, som om hon hade glömt mig, men ändå fanns där ett litet hopp om att jag kanske kunde få min älskade dotter tillbaka. Nu har hon gift om sig, och ingenting tyder på att hon kommer att relatera till sitt tidigare glömda liv. Jag finns inte för henne. Det är lika bra att acceptera det och slutligen äntligen vissna ihjäl. *(lutar sig trött tillbaka)*

(Det knackar på dörren, och Agnes med Gerry kommer in.)

Agnes Hon verkar ha somnat i sin stol. Lämna mig ensam med henne, Gerry. Vänta där ute. *(Han lyder. Hon kommer fram till Deborah och slår sig ner vid hennes knän.)* Ni känner inte mig, och jag känner inte er, och ändå lär vi ha ett förflutet gemensamt. *Deborah (vaknar långsamt till)* Vem är du?

Agnes Agnes, din adoptivdotter.

Deborah Så mycket vet du, men känner du mig?

Agnes Nej, jag känner er inte men vill gärna lära känna er.

Deborah Det är för sent.

Agnes Varför?

Deborah Du har blivit en annan människa.

Agnes Om man skaffar sig en annan personlighet i stället för den man har förträngt behöver det inte betyda, att den tidigare personen är helt borta.

Deborah Vad vet du om dig själv?

Agnes Jag vet så mycket, att jag måste ha dödat min tidigare man, men jag har ingen aning varför jag skulle ha gjort det.

Deborah Du har förträngt ett trauma som blev för mycket för dig. Du är kanske lyckligare utan det.

Agnes Men även om jag har förträngt det finns det kvar, som en sjukdom kvävd av mediciner men som ändå förblir latent.

Deborah Du har rätt. Men varför har du kommit till mig?

Agnes Jag fick se ert brev till Helen. Jag förstod att ni måste ha älskat mig väldigt mycket.

Deborah (tar om hennes hår) Det gör jag fortfarande.

Agnes Men vad kom emellan oss?

Deborah Din man.

Agnes Vad gjorde han?

Deborah Det vill du inte bli påmind om.

Agnes Bara för att jag förträngt det behöver inte du också göra det, och likväl har du inte gjort det.

Deborah Jag har begravt det levande av solidaritet med dig.

Agnes Du vill inte berätta?

Deborah Du har förträngt det för ditt eget bästa, och all min strävan i livet var alltid att skydda dig.

Agnes Men kan inte ett överskyddande vara farligt och ha motsatt effekt?

Deborah Du har rätt, mitt barn, och det var det misstaget jag begick. Det var för att alltid få behålla dig som jag skyddade dig mot allt som kunde skada eller såra dig, men jag inser nu att det var egoistiskt: det var för att behålla dig för mig själv, och när en man kom in i ditt liv och försökte stjäla dig från mig gjorde jag motstånd, vilket ledde till motsatt resultat av vad jag önskade mig: ni rymde tillsammans och gifte er. Jag kunde inte stoppa er och måste erkänna mig besegrad och resignera. Tack vare det fick jag i alla fall bo kvar med er och åtminstone fortsätta ha dig på avstånd, men ganska snart insåg jag att du själv insåg att du begått ett misstag.

Agnes Hur?

Deborah Jag hörde dig ligga och gråta på nätterna. Du var inte lycklig med honom utan drog dig in i dig själv och började vissna.

Agnes Vad var det för fel på honom?

Deborah Det var inget fel på honom. Han var bara fördärvad av kriget. Han hade hemska minnen av kriget, han hade förlorat många kamrater, han hade sett för mycket död och förstörelse, han hade smittats av den universella destruktiviteten, som inget krigsslut kunde bota, då denna själsdödliga sjukdom var hopplöst inympad hos alla människor som sett krigets verklighet. Han drack och försökte bedöva sig och förlorade kontrollen.

Agnes Vad hände?

Deborah Det vill du inte veta.

Agnes Har jag något val? Kan jag leva vidare utan att veta vad jag själv gjorde?

Deborah Du gjorde ingenting.

Agnes Var det han som gjorde något?

Deborah Ja, han sårade dig.

Agnes Hur?

Deborah Mer än dödligt.

Agnes (försöker se in i sig själv) Allt jag minns av honom är att han skrev brev till mig, och att jag älskade honom för hans brevs skull. Det var mitt livs stora och enda kärlek, och det visste jag från början. Men verkligheten stämde inte med vad han skrev i breven.

Deborah Vem skrev breven om inte han?

Agnes Menar ni att någon annan kan ha skrivit breven?

Deborah Kommer du ihåg breven?

Agnes Jag kommer ihåg deras andemening. De var bara ömhet och kärlek och omtanke. De uttryckte bara den innerligaste längtan och tillgivenhet, fastän vi inte kände varandra – vi hade bara flyktigt mötts och blivit bekanta. Det var hans brev som tände kärleken.

Deborah Han levde mera i sina brev än i den man du gifte dig med.

Agnes Det var det som var problemet. Han var en annan än den som älskade mig i breven. Det stämde inte. Ingenting stämde, och det stämde bara falskare med varje dag som gick. *(slår händerna för ansiktet)*

Deborah Vad minns du?

Agnes (tänker noggrant efter) Jag satt här vid brasan. Han satt på andra sidan. Nu minns jag. Ni var ute i köket.

Deborah Men jag hörde allt vad som sades.

Agnes Vad sades?

Deborah Han var full och på sitt gräsligaste humör.

Agnes Det minns jag inte. Jag minns ingenting. Jo, nu minns jag. Jag hade en vit klänning, lika vit som den jag har nu, men detta är min brudklänning. Men den var lika vit.

Deborah Fortsätt att minnas. Du är på rätt spår. *(reser sig sakta och går ut i köket medan Agnes fortsätter att rekapitulera.)*

Agnes Jag hade några av hans kärleksbrev, som jag alltid bar med mig som tröst. Jag tröttnade aldrig på att läsa om dem. Jag kunde dem nästan utantill. *(Donovan kommer in och sätter sig där Deborah suttit utan att Agnes märker det.)* Han tyckte inte om att jag umgicks med dem, som om han såg dem som en rival. Ja, han var svartsjuk på breven.

Donovan Sluta nu någon gång med att läsa de där förbannade breven!

Agnes Men du har själv skrivit dem!

Donovan Det har jag inte alls!

Agnes Har du glömt det? Har du glömt den innerliga kärlek du gav mig genom dina brev, eller har du bara förträngt dem? Är du samma människa som skrev dem, eller har du blivit en annan?

Donovan Det var en annan än jag som skrev breven.

Agnes Men jag vill ha den människan tillbaka! Det var honom jag gifte mig med!

Donovan Då har du aldrig varit gift med mig.

Agnes Vad menar du? Förnekar du dig själv? Hädar du vårt äktenskap? Vem är jag gift med om inte med dig?

Donovan Du är inte gift med någon, för det var inte jag som skrev breven.

Agnes Vad menar du? Är det kriget som gjort dig så förändrad?

Donovan Du fattar ingenting, din stackars bortskämda fjolla. Jag skrev aldrig breven. Det var en kamrat till mig som skrev dem, för att jag inte själv kunde uttrycka mig så bra. Jag ville att han skulle ge dig till mig, och han gjorde det. Din brevskrivare var din hallick.

Agnes Så får du inte säga! Breven är det enda heliga och vackra och ärliga jag ägt i mitt liv!

Donovan Men det är med mig du är gift och inte med breven. Ge hit! Nu får det vara slut på det här! *(reser sig, rycker breven ifrån henne och slänger dem på elden)*

Agnes (skriker) Nej! *(skyndar fram till brasan och försöker rädda dem)*

Donovan Låt dem brinna! (drar henne bort från brasan och slår till henne. Då kommer Deborah upp bakom honom, höjer en brödkniv och hugger honom gång på gång i ryggen. Han segnar ner, Deborah drar sig förfärad tillbaka, tar sig om hjärtat, vacklar utom synhåll.)

Agnes (har inte märkt detta, försöker desperat rädda de brinnande breven, bränner sig, skriker, och svimmar. Vaknar efter ett kort ögonblick, ser Donovan ligga blodig på golvet, förstår ingenting, drar ut kniven ur hans rygg, försöker torka av den på sin vita klänning, blodar ner sig fullkomligt, och blir alltmer förvirrad. Plötsligt rycker Maud upp dörren, kommer rusande in, ser hela scenen...)

Maud Agnes!

Agnes (är helt förvirrad)

Maud (slår sig ner framför henne, försöker väcka henne till medvetet liv, klappar hennes kinder med mera) Agnes! Kom tillbaka! Vad har hänt?? (Agnes förblir helt förvirrad. Till slut uppger Maud försöket, drar sig åt köket till) Deborah! Vad har hänt?

Deborah (svagt och stammande) Han... slog... henne.

Maud (tar sig om kinderna i förtoivlan och rusar ut efter hjälp.)

Agnes (fullkomligt förvirrad, bedövad) Han... försökte... bränna... sina... egna... kärleksbrev...

Scen 2. Utanför.

Gerry (står och grubblar) Skall jag låta dem hålla på eller gå in och avbryta dem? Nej, det är bäst de får resonera färdigt först. Stör dem inte. (tar fram en cigarett och röker)

Agnes (kommer ut, efter en lång stund, fläckfri klänning) Det är lugnt, Gerry. Jag har träffat henne. Vi är försonade.

Gerry Kommer du ihåg henne?

Agnes Nu kommer jag ihåg allt. Alla dimmor har skingrats. Nu ser jag allt klart och är en hel människa igen.

Gerry Kan det vara sant? Kan det vara så lyckligt?

Agnes Kom in och träffa henne.

Gerry Mår hon bra?

Agnes Naturligtvis mår hon bra. Det är jag som inte har mått bra. (tar honom i handen och för in honom i stugan, som öppnar sig)

Gerry Det gläder mig, fru Deborah, att ni kunnat komma hem igen.

Deborah Jag har inte långt kvar, men jag trodde aldrig jag skulle få se min Agnes äntligen gift med sin rätta man. (sträcker armarna mot honom för att få omfamna honom. Han tillgodoser henne.)

Gerry Kan ni förlåta mig?

Deborah För vad?

Gerry För mitt vållande av hela katastrofen.

Deborah Vilken katastrof? Vad pratar du för strunt?

Gerry Det var jag som skrev breven.

Agnes (tror inte sina öron, lika litet som Deborah gör det) Gerry? Du var kamrat med Donovan och skrev hans kärleksbrev?

Gerry Jag är den enda skyldiga.

Deborah Försök inte. Ingen stack kniven i Donovan utom jag, och det var det enda brottet. Jag är den enda skyldiga. Hade jag inte fått mitt anfall efteråt hade jag stått för vad jag gjorde. Efter rättegången var det för sent, och jag förblev ur stånd att göra eller säga något för en lång tid.

Agnes Nej, det var jag som var skyldig, för det var jag som provocerade honom till svartsjuka med att älska dina brev, Gerry, som jag trodde var Donovans. Äntligen kan jag nu älska rätt person. Kan du acceptera mig? Kan du förlåta mig för att jag ställt till med en sådan förvirring?

Gerry Älskling, jag förblev den enda skyldiga, som skrev breven, som orsakade hela härvan av komplikationer.

Agnes Men det kunde du inte veta eller ens ana.

Gerry Nej, det kunde jag inte. Jag ville bara hjälpa en kamrat.

Agnes Och medge, att fastän du inte kände mig, så älskade du den som du skrev breven till.

Gerry En anonym kärlek som visade sig vara en olycklig fullträff.

Agnes Varför olycklig? Det är över nu.

Gerry Minns du allt?

Agnes Jag minns allt, och bättre än någonsin.

Gerry Då kanske vi äntligen kan börja leva.

Deborah Kriget är över, och ni har allt att leva för, så det är bara att sätta i gång.

Gerry Och ni ska leva med oss, Deborah.

Deborah Och den här gången utan tårar.

(De kramar om varandra alla tre.)

Slut

Göteborg 14.7.2015

Postludium

När jag första gången såg filmen "Love Letters" från 1945 med Jennifer Jones, Joseph Cotten och Gladys Cooper sommaren 1968 gjorde den ett outplånligt intryck för livet för sin skönhet och romantik och såg jag redan fram emot att få se den på nytt någon gång. Denna möjlighet gavs inte förrän genom Internet efter 46 år, men då gjorde filmen ett om möjligt ännu djupare intryck, och i år bestämde jag mig för att göra en egen dramatisering av detta psykologiska drama. Det skiljer sig något från filmen, främst genom att filmen inte innehåller några som helst monologer, och genom att krigets historiska närhet ges en djupare närvaro. Namnen har ändrats, några personer har strukits, och några har tillkommit. Annars är det exakt samma historia utan någon avsikt att förbättra eller förändra den, och några av filmens bästa ingredienser, framför allt Victor Youngs bedårande musik, kan inte återges i en ren teaterversion. Följaktligen kan man se de båda versionerna på olika sätt som två variationer på samma berättelse, som bara kompletterar varandra.